

О.Є. АВРАМОВА, канд. юр. наук, доц., НТУ «ХП»
С.В. КОЗАКОВА, магістрант, НТУ «ХП»

ДО ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВ ІНОЗЕМЦІВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У статті розглянуті проблеми реалізації прав іноземних громадян на об'єкти інтелектуальної власності в Україні. На аналізі національного та міжнародного законодавства інтелектуальної власності встановлено, що на іноземних громадян поширюється національний режим.

Ключові слова: іноземні громадяни, інтелектуальна власність, Конституція України, міжнародне законодавство, економічна безпека.

Вступ. Охорона інтелектуальної власності в світовій економіці стають політичною проблемою, пов'язаною з економічною безпекою та вимагають стратегічних підходів до їх вирішення. Процеси інтелектуалізації досягли надзвичайно високої інтенсивності, немислимої в попередні роки. Тому Україна повинна адаптуватися до світових процесів в сфері інтелектуальної власності. Необхідно підкреслити, що Україна значно активізувала процес входження в світові структури, що регулюють інтелектуальну власність, і вже є учасницею 15 з 26 універсальних міжнародних конвенцій і договорів у цій сфері. Проте в національному законодавстві проблемою залишається правова охорона прав іноземців на об'єкти інтелектуальної власності. Це вимагає дослідження питання правової охорони прав іноземців на об'єкти авторського права.

Результати дослідження. У статті 26 Конституції України встановлено, що іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими ж правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, що й громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України. Правовий статус названих категорій осіб визначено Законом України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 4 лютого 1994 р., який закріплює основні права, свободи та обов'язки іноземців та осіб без громадянства, які проживають або тимчасово перебувають в Україні. Іноземці – це особи, які не перебувають у громадянстві України і є громадянами (підданими) іншої держави. Іноземці та особи без громадянства є рівними перед законом незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної приналежності, статі, мови, ставлення до релігії, роду і характеру занять та інших обставин.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» суб'єктами авторського права можуть бути як громадяни України, так

іноземці. Іноземні громадяни як автори користуються захистом авторського законодавства в Україні, якщо створені ними твори знаходяться в будь-якій об'єктивній формі на території України, а якщо ні, то відповідно до міжнародних договорів України та спільних конвенцій з авторського права, наприклад, Женевської, Бернської. Таким чином, на іноземних громадян поширюється національний режим.

Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів є найстарішим міжнародним договором в галузі авторських прав. В основу її покладено три основних принципи: національного режиму – кожне держава, що бере участь, повинна надавати творам, створеним в інших державах-учасниках, таку ж охорону, яку воно надає творам своїх громадян; автоматичної охорони – надання охорони не залежить від дотримання будь-яких формальностей (умов реєстрації, депонування і т.д.); мінімальних стандартів – закони кожної держави повинні забезпечувати деякі гарантовані базові рівні захисту авторських прав.

Таким чином, іноземці, як і громадяни України, на об'єкти авторського права мають рівні майнові та немайнові права. Іноземцю-автору належать такі особисті (немайнові) права: вимагати визнання свого авторства, згадування його імені у зв'язку з використанням твору, якщо це практично можливо; забороняти згадування свого імені, якщо він як автор твору бажає залишитися анонімом; вибирати псевдонім (вигадане ім'я) у зв'язку з використанням твору; протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору або будь-якого іншого посягання на твір, що може зашкодити честі та репутації автора; на обнародування твору.

До майнових прав іноземця-автора відносять.

1) Виняткові права на використання твору в будь-якій формі і будь-яким способом, а також виключне право дозволяти або забороняти: відтворення творів, публічне виконання і публічне сповіщення творів, публічний показ, будь-яке повторне публічне сповіщення в ефірі чи по проводах вже переданих в ефір творів, якщо воно здійснюється іншою організацією, переклади творів, переробки, адаптації, аранжування та інші подібні зміни творів, розповсюдження творів шляхом продажу, відчуження іншим способом або шляхом здачі в найм або в прокат та іншої передачі до першого продажу примірників твору, здачу в найм після першого продажу, відчуження іншим способом примірників аудіовізуальних творів, музичних творів у нотній формі, а також творів, зафіксованих на фонограмі або у формі, яку читає машина, імпорт примірників творів.

2) Виключні права авторів на використання творів архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва включає в себе і право участі в практичній реалізації проектів цих творів.

3) Право дозволяти або забороняти використовувати свій твір й іншими способами.

4) Право на виплату винагороди за будь-яке використання його твору.

Права іноземних громадян в Україні врегульовані і нормами патентного права. Основні положення, що стосуються при оформленні прав на об'єкти промислової власності, знайшли своє відображення у відповідних розділах Законів України «Про охорону прав на винаходи (корисні моделі)», «Про охорону прав на промислові зразки». Більш детальне регулювання цих питань здійснюється підзаконними актами, зокрема: «Правилами складання і подання заявки на видачу патенту України на винахід (корисну модель)» від 27.12.94 р. № 318/528, «Правилами складання і подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок» від 13.02.95 р. № 35/571, затвердженими Патентним відомством і зареєстрованими в установленому порядку в Міністерстві юстиції України.

Іноземні фізичні та юридичні особи або їх патентні повірені ведуть справи з отримання патентів та підтримання їх у силі тільки через патентних повірених, зареєстрованих у Патентному відомстві України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, учасником яких є Україна. Наприклад, відповідно до угод про співробітництво в сфері охорони промислової власності між урядом України та урядами Російської Федерації та Республіки Білорусь, громадяни та юридичні особи, що проживають чи мають постійне місце проживання в цих державах, мають право подавати заявки безпосередньо до Держслужби ІВ самостійно. Повноваження патентного повіреного засвідчуються довіреністю заявника, яка має просту письмову форму і не потребує нотаріального посвідчення. Якщо до складу заявників входить фізична особа, яка проживає на території України, чи юридична особа, яка має постійне місцезнаходження на території України, то заявка може бути подана без залучення патентного повіреного, за умови зазначення адреси для листування в Україні.

Висновки. Виходячи з вище викладеного, можна стверджувати, що законодавство України надає правову охорону правам іноземців на об'єкти інтелектуальної власності. Законом України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», а також Законом України «Про авторське право і суміжні права» регулюються майнові та особисті (немайнові) авторські права іноземців, що є тотожними з правами вітчизняних громадян. Також дотримання прав іноземних авторів гарантується відповідно до міжнародних договорів України та спільних конвенцій з авторського права.

Надійшла до редколегії 01.04.2012.

УДК: 347.176.2

До проблеми правової охорони прав іноземців на об'єкти інтелектуальної власності / Аврамова О.Є., Козакова С.В. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків: НТУ «ХПІ», 2013. – № 6(980). – С. 34-37.

В статье рассмотрены проблемы реализации прав иностранных граждан на объекты интеллектуальной собственности в Украине. На анализе национального и международного законодательства интеллектуальной собственности установлено, что на ино-

странных граждан распространяется национальный режим.

Ключевые слова: иностранные граждане, интеллектуальная собственность, Конституция Украины, международное законодательство, экономическая безопасность.

The paper considers the problem of realization of the rights of foreign nationals to intellectual property in Ukraine. In the analysis of national and international intellectual property law is established that applies to foreign nationals, national treatment.

Keywords: Foreign citizens, intellectual property, the Constitution of Ukraine, international law, economic security.

УДК: 347.155

О.Є. АВРАМОВА, канд. юр. наук, доц., НТУ «ХП»
Д.М. КУРІННА, магістрант, НТУ «ХП»

ПОРЯДОК ПРОХОДЖЕННЯ АТЕСТАЦІЇ ПАТЕНТНИХ ПОВІРЕНИХ

Стаття присвячена практичним питанням діяльності патентних повірених. Розглянуто процедура атестації патентних повірених. Встановлено етапи проходження атестації.

Ключові слова: патентні повірені, охорона прав, інтелектуальна власність, кваліфікаційні іспити, атестація, Державний реєстр.

Вступ. Одним з учасників правовідносин по захисту об'єктів інтелектуальної власності є патентні повірені. Патентні повірені – це фахівці в галузі прав інтелектуальної власності, які склали кваліфікаційні іспити, пройшли атестацію і отримали свідоцтво на право займатися діяльністю патентного повіреного і внесені до Державного реєстру патентних повірених. Ці суб'єкти є активними учасниками в правовідносинах в сфері інтелектуальної власності, що потребує окремого розгляду їх правового статусу. Тому, мета цієї статті є встановлення проходження процедури атестації патентних повірених.

Результати досліджень. Проблемами міста інституту патентного повіреного в системі норм інтелектуальної власності займалися І.А. Артюхіна, І.А. Близнец, Є.А. Даніліна, О.В. Добринін, В.А. Дозорцев, Н.П. Дунаєвська, Л.В. Кирий, О.П. Колесніков, О.С. Киневська, А.Д. Кудakov та інші. У той же час комплексних наукових досліджень, присвячених аналізу правового статусу патентного повіреного, врегульованого нормами українського законодавства, не проводилося.

Патентні повірені надають фізичним та юридичним особам послуги, пов'язані з придбанням та охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, представляють їх інтереси у Державній службі інтелектуальної власності, а також судових органах, кредитних установах, у відноси-

---

© О.Є. Аврамова, Д.М. Курінна, 2013